

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΙΤΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Διπλωματική εργασία

Τίτλος:

**Διερεύνηση κινήτρων έναρξης επιχειρηματικής δράσης
φοιτητών ΤΕΦΑΑ**

**του
Κασαγιάννη Δημητρίου**

ΑΕΜ: 0719020

Υπεύθυνος καθηγητής:

**Κουθούρης Χαρίλαος
Καθηγητής**

ΤΡΙΚΑΛΑ, 2023

Πίνακας περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	03
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	05
Σκοπός της έρευνας	07
Ερευνητικές προτάσεις	07
1 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	08
2 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	18
Συμμετέχοντες στην έρευνα	18
Όργανα αξιολόγησης	19
Διαδικασία που ακολουθήθηκε για τη συλλογή δεδομένων	19
Στατιστική ανάλυση	20
3 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	21
1.1 Αναφορικά της ‘πρόθεσης των φοιτητών να εργασθούν σε διαφορετικούς φορείς της αγοράς εργασίας μετά την αποφοίτησή τους	22
1.2. Αναφορικά της αντίληψης των φοιτητών για τη σπουδαιότητα συνέχισης φοίτησης σε μεταπτυχιακό κύκλο σπουδών	23
1.3. Αναφορικά με την ταυτόχρονη ή όχι επαγγελματική ενασχόληση των φοιτητών στη διάρκεια των σπουδών τους	24
1.4. Περιγραφικά στοιχεία των δώδεκα θεμάτων της κλίμακας ‘κίνητρα φοιτητών προς την επιχειρηματικότητα	24
1.4 Β) Διαφορές των θεμάτων της κλίμακας κινήτρων προς την επιχειρηματικότητα μεταξύ φοιτητών διαφορετικού φύλου.	25
4 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ	26
5 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	30
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	31

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η επιχειρηματική ενασχόληση αποτελεί στην σύγχρονη εποχή μια επαγγελματική λύση για τους αποφοίτους κάθε ανώτατης σχολής, πέραν από την πιθανότητα εργασιακής απασχόλησης με την ιδιότητα του μισθωτού υπαλλήλου είτε σε δημόσιους, είτε σε εθελοντικούς ή ιδιωτικούς φορείς και εταιρίες. Συνεπώς η ανάπτυξη προσόντων που αφορούν στην επιχειρηματικότητα θα πρέπει να αποτελεί μέρος του προγράμματος σπουδών όλων των τμημάτων και σχολών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση και η καταγραφή της αντίληψης και των κινήτρων των φοιτητών του ΤΕΦΑΑ σχετικά με τη δυνατότητα ανάπτυξης επαγγελματικής δραστηριοποίησης και σύνδεσης με την αγορά εργασίας μετά την αποφοίτησή τους. Στην έρευνα συμμετείχαν εκατό φοιτητές και φοιτήτριες από το ΤΕΦΑΑ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Οι φοιτητές συμπλήρωσαν εθελοντικά ερωτηματολόγιο που υπήρχαν: α) η τροποποιημένη κλίμακα κινήτρων προς ανάπτυξη επιχειρηματικής δράσης (Stamboulis & Barlas, 2014) και β) άλλες κλίμακες καταγραφής της αντίληψης για θέματα που αφορούσαν την αγορά εργασίας. Συγκεκριμένα εξετάστηκε α) η πρόθεση των φοιτητών για ενασχόληση στην αγορά εργασίας μετά την αποφοίτηση και εάν η πρόθεση διαφέρει ανά φορέα της αγοράς, β) εάν τα κίνητρα των φοιτητών προς την επιχειρηματικότητα επηρεάζονται από το φύλο των φοιτητών και την ταυτόχρονη επαγγελματική απασχόληση των φοιτητών στη διάρκεια των σπουδών τους. Η εφαρμογή του t-test στα δεδομένα που συλλέχθηκαν μεταξύ των διαφορετικών ομάδων φοιτητών δεν ανέδειξαν στατιστικά σημαντικές διαφορές και στους δύο ανωτέρω παράγοντες. Δηλαδή η επιχειρηματική διάθεση δεν διαφοροποιείται λόγω φύλου και επίσης δεν υπάρχει διαφορετική στάση έναντι μελλοντικής επιχειρηματικής διάθεσης των φοιτητών, ανεξάρτητα εάν εργάζονται κατά τη διάρκεια των σπουδών τους ή δεν εργάζονται. Τα αποτελέσματα συζητούνται σε σύγκριση με τα αποτελέσματα άλλων ερευνών σε δείγματα φοιτητών που διεξάχθηκαν σε χώρες άλλων ηπείρων

Λέξεις-κλειδιά: ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΕΜΠΟΔΙΑ, ΚΙΝΗΤΡΑ, ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

‘Investigating motivations for starting a business activity of TEFAA students.’

ABSTRACT

Entrepreneurship engagement is nowadays a professional solution for the graduates of any department of any university, as an alternative of graduated students to the possibility of employment as a salaried employee in public, voluntary or private organizations and companies. Therefore, the development of relative skills and knowledges to entrepreneurship should be part of the curriculum of all departments and schools in higher education institutions in our country. The purpose of the present study was to investigate and record the perception and motivation of TEFAA'S students regarding the possibility of developing professional activities and connected with the labor market after their' s graduation from universities. In this study participated one hundred male and female students from TEFAA of the University of Thessaly. The students participated voluntarily and filled out a questionnaire where there was included: i) a scale of motivation to develop entrepreneurial action (Stamboulis & Barlas, 2014), and ii) other scales recording student's perceptions of issues related to the labor market. Specifically, it was examined: a) the intention of the students to engage in the labor market after theirs graduation and iii) whether their' s intention influences by the different market sector, b) whether the motivation of the students towards entrepreneurship is affected by their gender and the simultaneous professional employment of the students during their studies. The application of the t-test statistical analysis between the different groups of students did not reveal statistically significant differences in both of the above two factors. That is, the entrepreneurial mood does not differentiate due to gender and there is no different attitude towards future entrepreneurial mood of the students, regardless of whether they work during their studies or do not work. The results are discussed in comparison with the results of other surveys with student samples conducted in countries on other continents.

Keywords: ENTREPRENEURSHIP, EDUCATION, BARRIERS, MOTIVATION, LABOR MARKET

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη σημερινή αγορά εργασίας εντοπίζεται ένας σημαντικός παράγοντας ο οποίος σχετίζεται με τη δυνατότητα επαφής ενός νέου με τη σύγχρονη επιχειρηματική πραγματικότητα. Το πρόβλημα αυτό εντοπίζεται στις επιλογές επαγγελματικής αποκατάστασης που παρουσιάζονται στους αποφοίτους των ΤΕΦΑΑ. Μία εξ' αυτών δυνητικά είναι η δημιουργία προσωπικής επιχείρησης, η οποία ωστόσο ενδέχεται να αποτελεί ένα δύσκολο εγχείρημα λόγω της απαίτησης συγκεκριμένων γνώσεων, των δυνάμεων της αγοράς που αναπτύσσονται, της κατανόησης της σημαντικότητας διαθέσιμου οικονομικού κεφαλαίου και φυσικά του υπάρχοντος ανταγωνισμού σε κάθε κλάδο. Η προοπτική έναρξης διαδικασίας δημιουργίας μιας επιχειρηματικής δράσης περιλαμβάνει σαφώς και την εξέταση των ψυχολογικών εμποδίων που πιθανά αντιμετωπίζει ένα άτομο προς αυτή την κατεύθυνση. Τα εμπόδια προς την ενασχόληση με κάποια κινητική δραστηριότητα (Alexandris, 2013) αλλά και την επαγγελματική στη συνέχεια απασχόληση και ανάπτυξη επιχειρηματικής δράσης έχει απασχολήσει εκτενώς την σχετική βιβλιογραφία της αγοράς της κινητικής αναψυχής και των υπαίθριων δραστηριοτήτων (Balaska, 2008; Zafeiroudi, 2021). Αντίθετα τα κίνητρα προς την συμμετοχή σε κινητικής φύσης δραστηριότητες ενδυναμώνουν και την πρόθεση και την τελική συμπεριφορά των ατόμων, επεκτεινόμενα στην πραγματική εμπλοκή σε ανάλογες επιχειρηματικές δράσεις (Alexandris, 2005; Alexandris et al., 2009; Barlas et al, 2016; Kontogianni et al., 2020; Kouthouris et al., 2010; Zafeiroudi et al, 2020).

Η παρούσα μελέτη περιορίζεται στη διερεύνηση και την καταγραφή της αντίληψης των φοιτητών του ΤΕΦΑΑ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας σχετικά με τα κίνητρα έναρξης ενός επιχειρηματικού σχεδίου, ενώ κριτήριο για τη συμμετοχή στην παρούσα έρευνα αποτέλεσε οι συμμετέχοντες να ήταν φοιτητές ή φοιτήτριες του συγκεκριμένου ΤΕΦΑΑ. Σύμφωνα με τον Κουθούρη (2009) η επιχειρηματικότητα αναφέρεται στη σύλληψη μιας ιδέας που θα οδηγήσει σε κίνηση στην αγορά για την κάλυψη μιας ανάγκης του αγοραστικού κοινού, τη δημιουργία μιας λύσης και παραγωγή κέρδους. Η σύλληψη της ιδέας προϋποθέτει τον εντοπισμό μιας υπάρχουσας ανάγκης ή επιθυμίας του καταναλωτικού κοινού και στη συνέχεια τη δημιουργία επαρκούς πρότασης για την κάλυψη ή την εξάλειψή της. Αυτός ο τρόπος καθορισμού του όρου επιχειρηματικότητα προχωρά συνδέοντας τη δημιουργία, τη δρομολόγηση και τη λειτουργία ενός καλά σχεδιασμένου εγχειρήματος, περιλαμβάνοντας και τον εντοπισμό πιθανών κινδύνων που δυνητικά θα εμφανισθούν όπως και τη μελέτη

τρόπων αποφυγής, αντιμετώπισης ή και εξάλειψης αυτών. Επί πρόσθετα κάθε επιχειρηματική πράξη δεν συνεπάγεται πάντα ότι ο στόχος αφορά μόνο σε επιδίωξη οικονομικού κέρδους, αλλά και στην παραγωγή πιθανά άλλων οφελών είτε για την κοινωνία, είτε για τον άνθρωπο.

Σε πολλές αναπτυγμένες χώρες, η επιχειρηματικότητα σχετίζεται με την οικονομική ευημερία και την κοινωνική σταθερότητα (Jena, 2020). Ωστόσο, παρατηρείται μειωμένη επιχειρηματική δράση στις μη αναπτυγμένες χώρες, γεγονός που ενδεχομένως να αποδίδεται στην μη παροχή κατάλληλων γνώσεων στους πολίτες, έλλειψη σε απαραίτητες δεξιότητες και φυσικά ελάχιστες ανάλογες ευκαιρίες στους πολίτες. Σύμφωνα με μελέτη των Oguntimehin και Olaniran (2017), η καθιέρωση του αντικειμένου ‘της επιχειρηματικής εκπαίδευσης’ ως υποχρεωτικού γνωστικού αντικειμένου σπουδών σε μαθητές και σε φοιτητές σε αρκετές χώρες ανάμεσα στις οποίες περιλαμβάνεται και η Νιγηρία, απέδωσε τελικά θετικά αποτελέσματα σε προσπάθειες ενίσχυσης της άσκησης της επιχειρηματικής δράσης από τους πολίτες.

Μέσα από τη μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας γίνεται φανερό ότι η εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα, η πρακτική άσκηση, η συμμετοχή σε συνέδρια και σε εργαστήρια επιχειρηματικού περιεχομένου συμβάλουν στην ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος και της επιχειρηματικής κουλτούρας των νέων (Amofah & Saladrighes, 2022). Μέσα από την εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα στα πανεπιστήμια οι φοιτητές ωθούνται στο να αποκτήσουν περισσότερες γνώσεις και να αναπτύξουν μεγαλύτερη πρόθεση και δυναμική για επιχειρηματικές πράξεις (Jena, 2020).

Παράγοντες που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα όπως η προηγούμενη εμπειρία, το γόνιμο ή μη ενδεδειγμένο εξωτερικό περιβάλλον και η αντιλαμβανόμενη σκοπιμότητα επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την αντίληψη ενός ατόμου για επιχειρηματικές δράσεις (Khuong & An, 2016). Επίσης ο υποκειμενισμός, ο αντιλαμβανόμενος έλεγχος συμπεριφοράς και η ύπαρξη οικογενειακής επιχείρησης αποτελούν προγνωστικούς παράγοντες που σχετίζονται με το ενδιαφέρον των νέων και των πολιτών να γίνουν μελλοντικά επιχειρηματίες (Mohammed et al., 2017; Osakede et al., 2017). Ωστόσο για να καταφέρει κάποιος να γίνει επιτυχημένος επιχειρηματίας πρέπει πρώτα να είναι πολύ καλός γνώστης του θέματος και της αντίστοιχης αγοράς όπου θα δραστηριοποιηθεί και ικανός να συμβάλλει μέσω της επιχειρηματικής του ιδέας και δράσης στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής του ή της χώρας του (Izzrech et al., 2013).

Η παρούσα έρευνα θεωρείται σημαντική διότι επιχειρεί να διερευνήσει και να μελετήσει τις αντιλήψεις και τα κίνητρα των φοιτητών του ΤΕΦΑΑ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας αναφορικά με τις μελλοντικές τους προθέσεις να εμπλακούν σε μια επιχειρηματική προσπάθεια. Επίσης μέσω της έρευνας διερευνάται και ο λόγος που ωθεί τους φοιτητές κάθε εκπαιδευτικού ιδρύματος να γίνουν επιχειρηματίες. Η στάση των φοιτητών έναντι της έννοιας της επιχειρηματικότητας είναι σημαντική καθώς οι επιλογές τους μπορούν στη συνέχεια να επηρεάσουν το πρόγραμμα σπουδών των Τμημάτων όπως και το περιεχόμενο των αντίστοιχων μαθημάτων γύρω από την οικονομία και τη διοίκηση ώστε να προετοιμάσουν κατάλληλα τους φοιτητές για να εισέλθουν στην αγορά εργασίας και κατ' επέκταση να πραγματοποιήσουν τους στόχους τους.

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση και η καταγραφή της αντίληψης και των κινήτρων των φοιτητών του ΤΕΦΑΑ σχετικά με τη δυνατότητα επαγγελματικής δραστηριοποίησης στην αγορά εργασίας μετά την αποφοίτησή τους.

Ερευνητικές υποθέσεις

1^η υπόθεση: Η πρόθεση των φοιτητών για ενασχόληση στην αγορά εργασίας μετά την αποφοίτηση είναι υψηλή αλλά διαφέρει ανά φορέα της αγοράς.

2^η υπόθεση: Τα κίνητρα των φοιτητών προς την επιχειρηματικότητα επηρεάζονται από το φύλο των φοιτητών.

3^η υπόθεση: Τα κίνητρα των φοιτητών προς την επιχειρηματικότητα επηρεάζονται από την ταυτόχρονη εργασία ή όχι των φοιτητών στη διάρκεια των σπουδών τους.

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Σημαντική παράμετρος για την ανάπτυξη επιχειρηματικής δράσης είναι ο καθορισμός της αγοράς στην οποία μελλοντικά δύνανται να δραστηριοποιηθούν οι απόφοιτοι των ΤΕΦΑΑ. Συγκεκριμένα οι επαγγελματικοί τομείς που ανοίγονται ως δυνητικά πεδία εργασίας και ανάπτυξης επιχειρηματικών δράσεων σχετίζονται με την εκπαίδευση της επιχειρηματικότητας σε φοιτητές και μαθητές (Barlas et al., 2011; Keyhani, 2021; Pellegrini, 2020) και με ένα πλήθος τομέων όπως: της βιομηχανίας του Αθλητισμού (He, 2018; Karagiorgos, 2023; Kouthouris, 2006; Zhang, 2018), της ευρύτερης αγοράς της κινητικής αναψυχής (Bevins, 2019; Κουθούρης και συν., 1999; Polas, 2019), του χορού και των ασκήσεων πνεύματος – σώματος (Bai, 2021; Zafeiroudi, 2023; Zafeiroudi et al., 2021; Χατζηπαντελή, 2021), τους κλειστούς χώρους παροχής υπηρεσιών άσκησης (Landa, 2019; Zafeiroudi et al., 2022;), τους ανοικτούς χώρους με παροχή προγραμμάτων υπαίθριας αναψυχής (Alexandris, 2006; Dobson, 2020; Kouthouris et al., 2021; Perić, 2019; Zafeiroudi, 2021), της ενασχόληση με τον ενεργό τουρισμό (Μπαξεβάνη, 2016; Kosta, 2003), τον αθλητικό τουρισμό (Kouthouris, 2005;; Yfantidou, 2017; Yuan, 2022). Στους παραπάνω επαγγελματικούς τομείς οι απόφοιτοι των ΤΕΦΑΑ πρέπει να αποκτήσουν επαρκείς γνώσεις και δεξιότητες από τις σπουδές τους ώστε να μπορέσουν να εμπλακούν και να διακριθούν (Κουθούρης και συν., 2022; Τσαλούχου, 2017). Επιπρόσθετα η διεύρυνση και η ανάπτυξη οριζόντιων δεξιοτήτων που αφορούν στην επιχειρηματικότητα ενισχύει την ικανότητα των αθλητών φοιτητών να συνεχίσουν να διακρίνονται και στον επαγγελματικό βίο μετά τη λήξη την αθλητική τους καριέρα (Steinbrink, 2020; Zafeiroudi et al., 2020). Πρόσφατα οι ερευνητές Hossain, Tabash, Siow, Ong και Anagreh (2023) εντόπισαν πολλούς και διαφορετικούς περιορισμούς που εμποδίζουν τη νεολαία του Μπαγκλαντές και συγκεκριμένα τους φοιτητές του πανεπιστημίου της Γενιάς Z, να εμπλακούν σε επιχειρηματικές δράσεις. Δευτερευόντως οι ανωτέρω ερευνητές εξέτασαν την επιρροή της επιχειρηματικής στάσης, των υποκειμενικών επιχειρηματικών κανόνων, του αντιλαμβανόμενου επιχειρηματικού ελέγχου συμπεριφοράς, της επιχειρηματικής ανθεκτικότητας και της επιχειρηματικής πρόθεσης έναντι της έναρξης επιχειρηματικής δράσης. Οι ερευνητές προέβησαν αρχικά σε συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και ακολούθως ζήτησαν από 206 φοιτητές του τμήματος BBA να συμπληρώσουν σχετικό ερωτηματολόγιο. Τα

αποτελέσματα ανέδειξαν θετική και σημαντική συσχέτιση μεταξύ της επιχειρηματικής στάσης, των επιχειρηματικών υποκειμενικών κανόνων, του αντιλαμβανόμενου επιχειρηματικού ελέγχου συμπεριφοράς, της επιχειρηματικής ανθεκτικότητας και της επιχειρηματικής πρόθεσης με την τελική απόφαση έναρξης επιχειρηματικής δράσης. Με βάση τα ευρήματα της βιβλιογραφίας καταγράφηκαν διάφοροι περιορισμοί, οι οποίοι ταξινομήθηκαν με βάση τις απαντήσεις των συμμετεχόντων.

Οι Amofah και Saladrighes (2022) αξιοποιώντας τη θεωρία της σχεδιασμένης συμπεριφοράς μελέτησαν την επιχειρηματική πρόθεση όπως και το ρόλο που διακατέχει το φύλο ως προς την επιχειρηματική εκπαίδευση και τα πρότυπα προς μίμηση ή τη γονική αυτοαπασχόληση. Στην έρευνα συμμετείχαν διακόσιους ξέκα έξι φοιτητές ισπανικού πανεπιστημίου, οι οποίοι συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο διαδικτυακά. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως μπορεί να εφαρμοστεί το μοντέλο της σχεδιασμένης συμπεριφοράς (TPB Theory of Planned Behavior) αναφορικά της επιχειρηματικής πρόθεσης, χωρίς ωστόσο να σημειωθούν σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών. Επίσης ο αντιλαμβανόμενος συμπεριφορικός έλεγχος αποδείχθηκε ισχυρότερος στο αντρικό από ότι στο γυναικείο φύλο. Τελικώς οι ερευνητές προτείνουν τη θεσμοθέτηση της πρακτικής άσκησης, των μαθημάτων επιλογής, των συνεδρίων και των εργαστηρίων επιχειρηματικότητας για την μεγαλύτερη ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος στους νέους.

Όπως καταγράφει στο άρθρο της η ερευνήτρια Jena (2020) σε πολλές αναπτυγμένες χώρες, η επιχειρηματικότητα σχετίζεται με την οικονομική ευημερία και την κοινωνική σταθερότητα. Ωστόσο σε χώρες όπως είναι η Ινδία όπου παρατηρείται υψηλό ποσοστό ανεργίας μεταξύ των νέων, εικάζεται ότι η χαμηλή επιχειρηματική ευαισθητοποίηση της νεολαίας έναντι της επιχειρηματικότητας οφείλεται στην έλλειψη σχετικών δεξιοτήτων. Η συγκεκριμένη μελέτη πραγματοποιήθηκε με σκοπό να διερευνηθούν τα γνωστικά, συναισθηματικά και συμπεριφορικά πιστεύω των φοιτητών της Ινδίας ως προς την εκπαίδευση σε επιχειρηματικά θέματα, να καταγραφεί ο αντίκτυπος των στάσεων ως προς την εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα, την πρόθεση για επιχειρηματικότητα και τέλος να μελετηθεί η επίδραση των δημογραφικών στοιχείων ως προς τις στάσεις την επιχειρηματική εκπαίδευση και την επιχειρηματική πρόθεση. Οι πεντακόσιοι επτά φοιτητές που συμμετείχαν στην έρευνα φοιτούσαν σε διαφορετικά κολέγια και πανεπιστήμια της Ινδίας και κλήθηκαν να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο χρησιμοποιώντας τη «Γλώσσα Προγραμματισμού R» για τα αποτελέσματα. Τα αποτελέσματα υποστήριξαν τη θετική επίδραση της συνολικής

στάσης του δείγματος προς την έννοια και την επιχειρηματική εκπαίδευση σχετικά με την επιχειρηματική πρόθεση.

Ακολούθως το 2020, ο ερευνητής Mohan διερεύνησε τις επιχειρηματικές προθέσεις των ανθρώπων που ζουν στην Καραϊβική αξιοποιώντας την κοινωνική γνωστική προσέγγιση. Έτσι με τη χρήση του ερωτηματολογίου Global Entrepreneurship Monitor (GEM) σε ενήλικες, μέσω ερωτήσεων κατέγραψε τις επιχειρηματικές προθέσεις των εν δυνάμει επιχειρηματιών, τις επιχειρηματικές αντιλήψεις, τις επιχειρηματικές ευκαιρίες, τις δημογραφικές και τις κοινωνικοοικονομικές μεταβλητές. Η επίδραση της αντίληψης και των μεταβλητών κοινωνικοοικονομικού ελέγχου για τις επιχειρηματικές προθέσεις ελέγχθηκε στατιστικά με μοντέλα παλινδρόμησης. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν υποστήριξαν ότι οι κοινωνικές γνωστικές αντιλήψεις σχετίζονται και μπορούν να εξηγήσουν τις επιχειρηματικές προθέσεις.

Σε ανάλογη έρευνα η ερευνητής Biney το 2019 ασχολήθηκε με τις επιχειρηματικές ευκαιρίες που προκύπτουν για τους νέους που ασχολούνται με την πώληση χέρι με χέρι σε δρόμους της πόλης Άκρα της Γκάνας. Στο άρθρο αυτό παρουσιάζονται οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν και οι στρατηγικές αντιμετώπισης αυτών των προκλήσεων, ατόμων πωλητών εφημερίδων, βιβλίων, καραμελών και φρούτων. Οι εργασίες αυτές προσδίδουν ευκαιρίες για επιχειρηματικότητα στους δρόμους των πόλεων, ενώ μέσω της συγκεκριμένης έρευνας καταγράφηκαν τα σχέδια των νέων έναντι καινοτόμων ενεργειών. Προς αυτό το σκοπό ένας αριθμός από δέκα πέντε μικροπωλητές που δραστηριοποιούνταν στις πόλεις Okponglo και Dzorwulu συμμετείχαν σε συνεντεύξεις. Υιοθετήθηκαν θεματικές, αναλυτικές, περιγραφικές-αφηγηματικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις. Κάποιες από τις δυσκολίες που παρατηρήθηκαν αφορούσαν σε παράγοντες όπως η τοποθεσία, οι δρόμοι, ο αριθμός των αυτοκινήτων και τις καιρικές συνθήκες που επηρέαζαν αρνητικά την υγεία τους. Παρόλα με αυτά φάνηκε πως οι νέοι έχουν σχέδια για καινοτομία και ανάπτυξη επιχειρήσεων, αλλά το κύριο εμπόδιο είναι το υψηλό κόστος για εμπλοκή με αυτές. Ακόμη εντοπίστηκε ότι υπήρχε έλλειψη πιστώσεων από την κυβέρνηση, τα ιδρύματα και τα τραπεζικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Οι πιστώσεις αυτές είναι υπεύθυνες και αναγκαίες για την παροχή οικονομικής στήριξης, συμβουλευτικής και τεχνικής υποστήριξης στους νέους με απώτερο στόχο την εκτέλεση επιχειρηματικών ιδεών.

Οι ερευνητές Oguntimehin και Olaniran το 2017 θορυβούμενοι από τα υψηλά ποσοστά ανεργίας που επικρατούσαν στη Νιγηρία παρουσίασαν στο άρθρο τους μια λύση την οποία προώθησε το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εκπαίδευσης, δηλαδή την

καθιέρωση της επιχειρηματικής εκπαίδευσης ως υποχρεωτικής για το σύνολο των φοιτητών των ανωτάτων ιδρυμάτων στη χώρα. Ειδικότερα η μελέτη εστίασε στη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της παρακολούθησης των φοιτητών της επιχειρηματικής εκπαίδευσης, της καριέρας τους και των επιχειρηματικών τους προθέσεων στην κρατική ιδιοκτησία. Στη μελέτη συμμετείχαν εξακόσιοι προπτυχιακοί φοιτητές της πόλης του Ogun. Όλοι οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο επιχειρηματικής εκπαίδευσης και επιχειρηματικών προθέσεων (EEEIQ), το οποίο εμπεριέχει ερωτήσεις που αφορούσαν τα δημογραφικά στοιχεία (ηλικία, φύλο, σπουδές και απασχόληση γονέων), την κλίμακα επιχειρηματικής πρόθεσης, την κλίμακα κινήτρων για την επιχειρηματικότητα και την κλίμακα εκπαίδευσης επίκτητων δεξιοτήτων στην επιχειρηματικότητα. Οι απαντήσεις δοθήκαν σε τετραβάθμια κλίμακα Likert. Από την ανάλυση των απαντήσεων των συμμετεχόντων φάνηκε πως η εκπαίδευση σε επιχειρηματικά ζητήματα επηρέασε σε αξιοσημείωτο βαθμό τις επιχειρηματικές προθέσεις των φοιτητών. Επομένως προτάθηκε η εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα, η οποία ωστόσο θα πρέπει να έχει πρακτικό προσανατολισμό ώστε να εξασφαλίζονται περισσότερες συμμετοχές και αλληλεπιδράσεις εντός της τάξης με απώτερο σκοπό τη δημιουργία κινήτρων.

Επίσης το 2017, οι ερευνητές Mohammed, Fethi και Belkhir συγκέντρωσαν τους βασικούς προγνωστικούς παράγοντες των προθέσεων συμπεριφοράς των μαθητών σχετικά με την επιχειρηματικότητα. Στην έρευνα αξιοποιήθηκε η θεωρία της σχεδιασμένης συμπεριφοράς, βάση της οποίας οι επιχειρηματικές προθέσεις επηρεάζονται από τις στάσεις απέναντι στη συμπεριφορά, τα κοινωνικά πρότυπα και τον αντιλαμβανόμενο έλεγχο συμπεριφοράς. Το δείγμα αποτέλεσαν εκατό εβδομήντα πέντε φοιτητές από το Πανεπιστήμιο του Tlemcen στην Αλγερία. Για τον έλεγχο των υποθέσεων πραγματοποιήθηκε μοντελοποίηση δομικών εξισώσεων. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έδειξε πως η στάση των φοιτητών ως προς την επιχειρηματικότητα και οι υποκειμενικοί κανόνες επηρεάζουν σημαντικά τις συμπεριφορικές προθέσεις για την επιχειρηματικότητα. Αντιθέτως ο αντιλαμβανόμενος έλεγχος συμπεριφοράς δεν βρέθηκε να έχει κάποια σημαντική συνεισφορά.

Ο ερευνητής Mohammed και συνεργάτες το 2017 διερεύνησαν τους δημογραφικούς παράγοντες που σχετίζονται με την επιχειρηματική τάση. Για αυτό το σκοπό εκατό είκοσι τρεις προπτυχιακοί φοιτητές (22% άνδρες και 78% γυναίκες) ενός ανώτατου ιδρύματος στη Μαλαισία με μέση ηλικία τα 21,50 έτη συμμετείχαν στη μελέτη. Για την αξιολόγηση των συμμετεχόντων χρησιμοποιήθηκε σχετικό ερωτηματολόγιο, οι

ερωτήσεις του οποίου αφορούσαν την αποδοχή, την εξωστρέφεια, την ευσυνειδησία, τη διαφάνεια, τα εμπόδια, την υποστήριξη και την επιχειρηματική πρόθεση. Βάση της ανάλυσης των ερωτηματολογίων συσχετίστηκε το πτυχίο εκπαίδευσης εξειδίκευσης, η εθνικότητα, το φύλο, η ύπαρξη ενός γονέα επιχειρηματία, η οικογενειακή κατάσταση, η ηλικία και η τάση να γίνει κάποιος μελλοντικά επιχειρηματίας. Ωστόσο δε συσχετίστηκε η απόδοση, η θρησκεία και η εμπειρία με την τάση να γίνει κάποιος επιχειρηματίας. Συνοπτικά φάνηκε πως εάν σε ένα εν δυνάμει επιχειρηματία υπάρχει ταυτόχρονα το αίσθημα ανάληψης κινδύνου αλλά και της προθυμίας για επιτυχία, διαμορφώνονται πολλοί εσωτερικοί και εξωτερικοί παράγοντες να γίνουν επιχειρηματίες, οι οποίοι επηρεάζουν τόσο τις γυναίκες όσο και τους άντρες.

Μια ακόμη έρευνα το 2017, πραγματοποιήθηκε από τους Osakede και συνεργάτες οι οποίοι εξέτασαν τους παράγοντες που επηρεάζουν το επιχειρηματικό ενδιαφέρον των νέων που ζουν στη Νιγηρία. Οι μελετητές διεξήγαγαν μια περίπτωση μελέτης στο Πανεπιστήμιο του Ibadan εξετάζοντας τις διαφορές του ανδρικού και του γυναικείου φύλου και κατά πόσο η ενασχόληση με επιχειρηματικές δραστηριότητες συνεισφέρει στην ακαδημαϊκή εξέλιξη. Στη μελέτη αξιοποιήθηκαν σχετικά μοντέλα και λογισμικό για την εξέταση των παραγόντων που επιδρούν στο επιχειρηματικό ενδιαφέρον και τις ακαδημαϊκές επιδόσεις. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης ο υποκειμενικός κανόνας, ο αντιλαμβανόμενος έλεγχος συμπεριφοράς και η ύπαρξη οικογενειακής επιχείρησης αποτελούν προγνωστικούς παράγοντες που σχετίζονται με το ενδιαφέρον των φοιτητών για την επιχειρηματικότητα. Βέβαια βρέθηκε πως τελικά η επιχειρηματική δραστηριότητα δεν επίδρασε σε σημαντικό βαθμό στην ακαδημαϊκή επίδοση των μαθητών. Επομένως οι φοιτητές του συγκεκριμένου πανεπιστημίου είχαν χαμηλή επιχειρηματική δέσμευση.

Οι Khuong και An (2016) μέσα από εμπειρικά δεδομένα διερεύνησαν τις επιδράσεις των προσωπικών χαρακτηριστικών, της προϋπάρχουσας επιχειρηματικής εμπειρίας, του εξωτερικού περιβάλλοντος, του κοινωνικού κανόνα και της αντιλαμβανόμενης επιχειρηματικής πρόθεσης. Τα παραπάνω εξετάστηκαν είτε μέσα από τη θετική είτε από την αρνητική αντίληψη για την επιχειρηματικότητα. Στη μελέτη συμμετείχαν 401 φοιτητές 18-24 ετών του Εθνικού Πανεπιστημίου στο Βιετνάμ, οι οποίοι συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο πολλαπλών επιλογών στις απαντήσεις. Ακολούθως στην έρευνα χρησιμοποιήθηκε η εφαρμογή Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) και η δοκιμασία Bartlett's test. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως η προϋπάρχουσα επιχειρηματική εμπειρία, το εξωτερικό περιβάλλον και η αντιλαμβανόμενη σκοπιμότητα συγκαταλέγονται στις

ανεξάρτητες μεταβλητές που επιδρούν σημαντικά καθορίζοντας τη θετική αντίληψη για την επιχειρηματικότητα. Με τη σειρά του αυτό δείχνει πως έμμεσα προκαλείται και θετική επίδραση στην επιχειρηματική πρόθεση. Από την άλλη, η αντιληπτή σκοπιμότητα και τα ατομικά χαρακτηριστικά μπορεί να επηρεάσουν την δημιουργία αρνητικής αντίληψης για την επιχειρηματικότητα και εμμέσως την επιχειρηματική πρόθεση.

Οι Stamboulis και Barlas (2014) στη μελέτη τους κατέγραψαν την επιχειρηματική δραστηριότητα των φοιτητών της Θεσσαλίας. Επίσης διερεύνησαν τους παράγοντες επιτυχίας καθώς και τα εμπόδια που προκύπτουν. Στη μελέτη συμμετείχαν εκατό εξήντα εννέα φοιτητές του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας που είχαν παρακολουθήσει το πρόγραμμα εκπαίδευσης στην επιχειρηματικότητα. Σε αυτούς χορηγήθηκε ένα ερωτηματολόγιο σε πενταβάθμια κλίμακα Likert που βασίστηκε στο εργαλείο των Karhunen, Ledyeva, Gustafsson-Pesonen, Mochnikova και Vasilenko (2008). Από την ανάλυση των ερωτηματολογίων φάνηκε πως υπήρξαν αξιοσημείωτες διαφορές πριν και μετά την παρακολούθηση του προγράμματος εκπαίδευσης αναφορικά της επιχειρηματικότητας τόσο σε εξωτερικούς όσο και σε εγγενή εμπόδια αλλά και σε παράγοντες επιτυχίας. Αρχικά σημειώθηκε αλλαγή στην αντίληψη των συμμετεχόντων για την επιχειρηματικότητα, τόσο σε επίπεδο εκτίμησης όσο και σε επίπεδο επιλογής για το μέλλον τους. Επιπλέον οι μεγαλύτερες αλλαγές αφορούσαν τα εμπόδια που προκαλούνταν από εγγενείς παράγοντες που αντιπροσωπεύουν τις απόψεις των φοιτητών. Ακόμη οι συμμετέχοντες του προγράμματος προβληματίστηκαν καθώς συνειδητοποίησαν ότι ήταν δύσκολο να καταλήξουν σε μια καλή επιχειρηματική ιδέα. Τέλος, η ενθάρρυνση των φοιτητών θεωρήθηκε ως ένας τρόπος για να ξεπεραστούν τα εμπόδια και να εισέλθουν οι συμμετέχοντες στο μονοπάτι της ανάπτυξης και της καινοτομίας. Συνολικά, το πρόγραμμα επιχειρηματικότητας επίδρασε θετικά στις αντιλήψεις των φοιτητών ειδικά σε σχέση με κρίσιμους στόχους όπως είναι η αντίληψη για την επιχειρηματικότητα, η αυτοπεποίθηση αλλά και η αντίληψη για το εξωτερικό περιβάλλον.

Στην έρευνά τους οι ερευνητές Izzrech και συνεργάτες το 2013 τονίζουν πως ένας επιχειρηματίας οφείλει να είναι καλός γνώστης του θέματος αλλά και συνάμα ικανός να συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη μέσω της επιχειρηματικής του δραστηριότητας. Είναι αλήθεια πως παγκόσμια αρκετοί νέοι ρισκάρουν και δημιουργούν τη δική τους επιχείρηση ενώ ουσιαστικό ρόλο σε αυτό διαδραματίζει το Πανεπιστήμιο και οι γνώσεις που παρέχονται μέσω αυτού. Επιπλέον υπάρχουν κάποια

υποστηρικτικά προγράμματα στην Αλγερία, όπως είναι το Agence Nationale de Soutien à l'Emploi de Jeune (Υπηρεσία για Υποστήριξη της απασχόλησης των νέων), τα οποία κατευθύνουν τους νέους ως προς τη δημιουργία επιχειρηματικών έργων παρέχοντάς τους τόσο οικονομική όσο και τεχνική υποστήριξη στα πρώτα τους βήματα. Στη συγκεκριμένη μελέτη οι ερευνητές επιχείρησαν να μελετήσουν εάν η επιχειρηματικότητα της αλγερινής νεολαίας βασίζεται στη γνώση. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού πενήντα τελειόφοιτοι φοιτητές ή/και νέοι επενδυτές ANSEJ (απόφοιτοι που πρόσφατα ήταν επιχειρηματίες) συμπλήρωσαν σχετικό ερωτηματολόγιο. Η ηλικία των συμμετεχόντων κυμαίνονταν μεταξύ 20 έως 30 ετών και προέρχονταν από ποικίλες και διαφορετικές ειδικότητες (οικονομικά, διοίκηση, μηχανική, γλώσσες, κ.ά). Κύριος στόχος του ερωτηματολογίου ήταν η συλλογή πληροφοριών σχετικών με τις απαιτούμενες γνώσεις και τις συγκεκριμένες δεξιότητες που χρειάζονται στον εικοστό πρώτο αιώνα για την επιτυχή πραγματοποίηση ενός επιχειρηματικού έργου. Η περίληψη των απαντήσεων των συμμετεχόντων αναφέρεται στη συνέχεια. Η ανάλυση των απαντήσεων των ερωτηματολογίων έδειξε πως οι συμμετέχοντες είχαν τις απαραίτητες γνώσεις και τις δεξιότητες για την έναρξη μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας σε ποσοστό 65 %. Όπως φάνηκε τα πανεπιστήμια στην Αλγερία συμβάλλουν στην ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος των φοιτητών τους, το οποίο αργότερα ωφελεί την οικονομία της κοινωνίας. Επίσης φάνηκε πως η συλλογική εργασία συμβάλλει δραματικά στην ανταλλαγή γνώσεων και την απόκτηση δεξιοτήτων, όπως είναι οι επικοινωνιακές δεξιότητες, η δημιουργική αλλά και η κριτική σκέψη. Συνολικά τα επιχειρηματικά έργα που εκτελούνται από τους νέους στην Αλγερία βασίζονται στη γνώση της έννοιας και της θεωρίας της επιχειρηματικότητας.

Οι ερευνητές Dehghanpour και Farashah το 2013 έχοντας αντιληφθεί το κενό στην έρευνα σχετικά με ορισμένες πτυχές της επιχειρηματικότητας θέλησαν να μελετήσουν την επίδραση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στην επιχειρηματικότητα ως προς τις στάσεις για την επιχειρηματικότητα, την αντίληψη των κοινωνικών κανόνων, την αυτό-αποτελεσματικότητα και την επιχειρηματική πρόθεση. Για την εξέταση των παραπάνω παραγόντων εξακόσια ένα άτομα από το Ιράν απάντησαν σε κάποιες ερωτήσεις. Σύμφωνα με τα ευρήματα της μελέτης η ολοκλήρωση ενός μαθήματος επιχειρηματικότητας επιδρά θετικά αυξάνοντας την επιχειρηματική πρόθεση κατά 1,3 φορές. Επίσης βάση των κριτηρίων Wald ο φόβος της αποτυχίας, η επιθυμία της επιχειρηματικής σταδιοδρομίας, η θέση των επιχειρηματιών στην κοινωνία, η αυτό-

αποτελεσματικότητα και η εκπαίδευση μπορούν να προβλέψουν την επιχειρηματική πρόθεση. Ωστόσο τα αποτελέσματα δε μπορούν να γενικευθούν καθώς αφορούν μόνο για τη συγκεκριμένη χώρα, το Ιράν.

Επίσης το 2013, οι Jakorec, Kregar και Susanj στο Osijek, της Κροατίας θέλησαν να επαληθεύσουν τη συμβολή των επιχειρηματικών τάσεων και ικανοτήτων, της αντιλαμβανόμενης αυτό-αποτελεσματικότητας και της επιχειρηματικής προθυμίας στις επιχειρηματικές προθέσεις. Αυτό το μοντέλο συγκροτήθηκε με βάση τη Θεωρία της προγραμματισμένης συμπεριφοράς και το μοντέλο του επιχειρηματικού γεγονότος. Το δείγμα της μελέτης αποτέλεσαν προπτυχιακοί φοιτητές των οικονομικών επιστημών ενώ η ανάλυση πραγματοποιήθηκε μέσω SEM. Όπως φάνηκε από τα αποτελέσματα η αυτό-αξιολόγηση των επιχειρηματικών τάσεων και των επιχειρηματικών ικανοτήτων σχετίζεται θετικά με τις αντιλήψεις για την επιχειρηματική αυτό-αποτελεσματικότητα και την επιθυμία της επιχειρηματικότητας. Επιπροσθέτως βρέθηκε πως η επιθυμία για επιχειρηματικότητα εξηγεί με θετικό τρόπο τις επιχειρηματικές προθέσεις ενώ παράλληλα οι επιχειρηματικές τάσεις και ικανότητες επηρεάζουν τις επιχειρηματικές προθέσεις μόνο έμμεσα, μέσω της επιχειρηματικής αυτό-αποτελεσματικότητας και της επιχειρηματικής επιθυμίας. Άρα οι επιχειρηματικές τάσεις, οι επιχειρηματικές ικανότητες, η επιχειρηματική αυτό-αποτελεσματικότητα και η επιχειρηματική επιθυμία εξηγούν συνολικά το μεγαλύτερο ποσοστό της διακύμανσης των επιχειρηματικών προθέσεων.

Οι ερευνητές Ismail και συνεργάτες το 2009, μελέτησαν τους παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση των ανθρώπων να γίνουν επιχειρηματίες. Οι συγκεκριμένοι μελετητές διερεύνησαν τη σχέση μεταξύ των παραγόντων της προσωπικότητας, του περιβάλλοντος και της επιχειρηματικότητας πρόθεσης, όπως είναι η εξωστρέφεια, η ευσυνειδησία, η συμφιλίωση, η διαφάνεια, ο νευρωτισμός, τα ενδεχόμενα εμπόδια, η αντιλαμβανόμενη υποστήριξη και η στενή υποστήριξη. Αυτοί οι παράγοντες κρίνονται ως καθοριστικοί για την επιχειρηματική πρόθεση. Στη μελέτη συμμετείχαν εκατό είκοσι τρις προπτυχιακοί φοιτητές της Μαλαισίας, οι οποίοι συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο εθελοντικά. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων αναδείχθηκε η θετική συσχέτιση της εξωστρέφειας, της διαφάνειας και της στενής υποστήριξης με την επιχειρηματική πρόθεση. Επίσης φάνηκε πως το αντρικό με το γυναικείο φύλο δεν παρουσίασε διαφορές ως προς την επιχειρηματική πρόθεση ενώ οι φοιτητές που δήλωσαν εμπειρία σε επιχειρηματική δραστηριότητα είχαν μεγαλύτερη επιχειρηματική πρόθεση σε σύγκριση με τους φοιτητές που δεν είχαν αν και οι διαφορές δεν

θεωρήθηκαν στατιστικά σημαντικές. Επιπλέον, φάνηκε πως οι φοιτητές που είχαν γονείς ή συγγενείς επιχειρηματίες δεν είχαν μεγαλύτερη επιχειρηματική πρόθεση από τους φοιτητές, οι οποίοι δεν είχαν στο οικογενειακό τους περιβάλλον κάποιον επιχειρηματία. Τέλος η συμμετοχή και η παρακολούθηση μαθημάτων σχετικών με την επιχειρηματικότητα επηρέασαν τους φοιτητές ως προς το να έχουν μεγαλύτερη επιχειρηματική πρόθεση.

Οι ερευνητές Fitzsimmons και Douglas (2005) μελέτησαν σε μια διακρατική έρευνα που έλαβε μέρος στην Ινδία, την Κίνα την Ταϊλάνδη και την Αυστραλία την πρόθεση ενός ατόμου να συμπεριφέρεται επιχειρηματικά. Σύμφωνα με τους μελετητές ένας επιχειρηματίας αντιλαμβάνεται πως λειτουργεί η αυτό-απασχόληση, η επιχειρηματική συμπεριφορά μέσα σε έναν οργανισμό δημιουργώντας έναν κίνητρο για επιχειρηματική συμπεριφορά. Επίσης η επιχειρηματική πρόθεση σχετίζεται και με το κεφάλαιο του κάθε ατόμου. Στη συγκεκριμένη μελέτη υποστηρίζεται πως το ανθρώπινο κεφάλαιο εμπεριέχει τις ατομικές ικανότητες, το κοινωνικό κεφάλαιο όπως και τις έμφυτες στάσεις επιχειρηματικότητας, δηλαδή την ανεξαρτησία, την εταιρική ιδιοκτησία και τον κίνδυνο. Για αυτό το κίνητρο για αυτό-απασχόληση ή άλλη επιχειρηματική συμπεριφορά θεωρείται ως συνάρτηση ενός ατόμου με τις ικανότητες και τις στάσεις του. Οι Fitzsimmons και Douglas μελέτησαν τη σχέση μεταξύ των επιχειρηματικών στάσεων, των επιχειρηματικών ικανοτήτων και των επιχειρηματικών προθέσεων. Στη μελέτη συμμετείχαν τετρακόσιοι φοιτητές του MBA από τέσσερις χώρες και συγκεκριμένα την Ινδία, την Κίνα, την Ταϊλάνδη και την Αυστραλία. Η επιχειρηματική πρόθεση των συμμετεχόντων αξιολογήθηκε μέσω της ερώτησης «Πόσο πιθανό είναι να ξεκινήσετε τη δική σας επιχείρηση μέσα σε δύο χρόνια μετά την αποφοίτηση». Η απάντηση δινόταν σε κλίμακα Likert επτά βαθμών από πολύ απίθανο (1) έως πολύ πιθανό (7). Επίσης η επιχειρηματική αυτό-αποτελεσματικότητα εξετάστηκε μέσω της κλίμακας επιχειρηματικής αυτό-αποτελεσματικότητας με βαθμούς που κυμαίνονταν από το εντελώς αβέβαιο (1) έως το απολύτως βέβαιο (5). Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων φάνηκε πως οι επιχειρηματικές στάσεις εξηγούν τις επιχειρηματικές προθέσεις αν και η εθνικότητα συνέβαλε στην ύπαρξη κάποιων διαφορών μεταξύ των συμμετεχόντων.

Οι ερευνητές Veciana, Aronte και Urbano (2005) αναφέρουν πως γενικά επικρατεί η αντίληψη πως η στάση προς τον επιχειρηματία, η επιχειρηματική δραστηριότητα και η κοινωνική του λειτουργία αποτελούν σημαντικούς παράγοντες καθορισμού της επιχειρηματικής καριέρας από την πλευρά των φοιτητών. Για την εξέταση των

παραπάνω οι ερευνητές μελέτησαν και σύγκριναν τις στάσεις των φοιτητών στην επιχειρηματικότητα. Στη μελέτη συμμετείχαν οκτακόσιοι τριάντα επτά φοιτητές στην Καταλονία και τετρακόσιοι τριάντα πέντε στο Πουέρτο Ρίκο. Μέσω των αποτελεσμάτων αναδείχθηκε η εικόνα ενός θετικού επιχειρηματία. Και στις δύο περιοχές οι φοιτητές εξέφρασαν τη θετική τους στάση, αντίληψη αλλά και επιθυμία για την κατασκευή νέων επιχειρήσεων. Παρόλα αυτά η αντίληψη της σκοπιμότητας δεν ήταν τόσο θετική και ένα μικρό ποσοστό έδειξε σταθερή πρόθεση να ιδρύσει μια καινούργια εταιρεία.

Η παρούσα μελέτη έλαβε μέρος στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλίας. Αποβλέπει στη μελέτη της αντίληψης, των στάσεων και των κινήτρων των φοιτητών έναντι της μελλοντικής τους πρόθεσης να εμπλακούν με επιχειρηματικές δράσεις. Καταγράφονται διάφορα κανάλια και διαδικασίες που πιθανά οδηγηθούν στην ελεύθερη αγορά εργασίας.

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Συμμετέχοντες στην έρευνα

Στη παρούσα έρευνα συμμετείχαν εκατό δέκα οκτώ ενεργοί φοιτητές και φοιτήτριες του ΤΕΦΑΑ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Από αυτούς μόνο οι εκατό φοιτητές ολοκλήρωσαν με επιτυχία την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων. Σύμφωνα με την κατανομή συμμετοχής ανά έτος, εξήντα επτά φοιτητές προέρχονται από το τέταρτο έτος σπουδών (ποσοστό 67%), ενώ από το τρίτο έτος σπουδών συμμετείχαν 33 (ποσοστό 33%), από το δεύτερο και το πρώτο έτος σπουδών δεν συμμετείχαν φοιτητές καθώς θεωρήθηκε ότι δεν έχουν πλήρη αντίληψη για την έννοια της σύνδεσης της επιστήμης τους με την επιχειρηματικότητα στην ελεύθερη αγορά. Στο σύνολο των συμμετεχόντων φοιτητών οι 67 ήταν άντρες (ποσοστό 67%) και οι 33 γυναίκες (ποσοστό 33%). Οι φοιτητές του τρίτου και τετάρτου έτους που συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια παρακολουθούσαν αντίστοιχα τις επόμενες ειδικότητες: 20 φοιτητές την Ειδική φυσική αγωγή (ποσοστό 20%), Κολύμβηση 9 (ποσοστό 9%), Παραδοσιακούς Χορούς 1 (ποσοστό 1%), Κλασικό Αθλητισμό 13 (ποσοστό 13%), Κινητική αναψυχή 7 (ποσοστό 7%), Ποδοσφαίρο 16 (ποσοστό 16%), Πετοσφαίριση 4 (ποσοστό 4%), Άσκηση και Υγεία 5 (ποσοστό 5%), Άσκηση σε Γυμναστήρια 11 (ποσοστό 11%), Αντισφαίριση 7 (ποσοστό 7%) και Καλαθοσφαίριση 6 (ποσοστό 6%). Ο τόπος καταγωγής των ερωτηθέντων καλύπτει ένα μεγάλο μέρος της επικράτειας, με τους περισσότερους φοιτητές να είναι μόνιμοι κάτοικοι από την Αθήνα 26 φοιτητές (ποσοστό 26%), ακολουθούν τα Ιωάννινα 12 φοιτητές (ποσοστό 12%), Λάρισα 11 (ποσοστό 11%), Τρίκαλα 10 (Ποσοστό 10%), Θεσσαλονίκη 6 (ποσοστό 6%), Κρήτη 4 (ποσοστό 4%), Πάτρα, Λαμία και βόλος από 3 φοιτητές (συνολικό ποσοστό 9%), Ξυλόκαστρο, Λεμεσό, Λειβαδιά και Σπάρτη από 2 (συνολικό ποσοστό 8%) και από ένα φοιτητή: Άρτα, Ναύπακτος, Άγιοι Σαράντα, Κοζάνη, Κέρκυρα, Λευκωσία, Αίγιο, Ξάνθη, Αγρίνιο, Σέρρες, Εύβοια, Λευκάδα, Ορεστιάδα και Καλαμάτα (συνολικό ποσοστό 14%).

Όργανο αξιολόγησης

Ως όργανο αξιολόγησης των 'κινήτρων συμμετοχής φοιτητών έναντι της επιχειρηματικότητας', χρησιμοποιήθηκε μέρος της κλίμακας που έκαναν χρήση οι

Stamboulis και Barlas (2014) το οποίο είχε βασιστεί αντίστοιχα σε τροποποίηση της κλίμακας των Karhunen, Ledyaeva, Gustafsson-Pesonen, Mochnikova και Vasilenko (2008). Η κλίμακα των κινήτρων συμμετοχής σε επιχειρηματικές πράξεις περιείχε συνολικά τα ακόλουθα δώδεκα θέματα:

Θέμα 1: Να είμαι αφεντικό του εαυτού μου

Θέμα 2: Η πρόκληση για το ρίσκο της επιτυχίας

Θέμα 3: Η ελευθερία να επιλέγω μόνος τα καθήκοντα και τους στόχους μου

Θέμα 4: Η ελευθερία να επιλέγω εγώ το χρόνο που δουλεύω

Θέμα 5: Να αποφασίζω εγώ τις κινήσεις που θα γίνουν στη δουλειά μου

Θέμα 6: Το εισόδημά μου να είναι αποτέλεσμα δικής μου δουλειάς

Θέμα 7: Να έχω ευκαιρίες να συνεργάζομαι με ενδιαφέροντες ανθρώπους

Θέμα 8: Να πετύχω στη ζωή σε σχέση με τις δικές μου ικανότητες

Θέμα 9: Η επιχειρηματικότητα ταιριάζει στο χαρακτήρα μου

Θέμα 10: Ο έλεγχος και η ικανοποίηση του ταλέντου μου για business

Θέμα 11: Η ευκαιρία να γίνω οικονομικά δυνατός/Πλούσιος/Διακριτός

Θέμα 12: Η ευκαιρία να προΐσταμαι και να καθοδηγώ μια επιχείρηση

Η καταγραφή των απαντήσεων των φοιτητών έγινε σε πενταβάθμια κλίμακα Likert ως 1=Καθόλου, 2=Λίγο, 3=Δεν ξέρω, 4=Μάλλον, 5=Σίγουρα). Η αξιοπιστία της κλίμακας ‘κινήτρων φοιτητών έναντι της επιχειρηματικότητας’ ελέγχθηκε επιτυχώς για την αξιοπιστία της, με τη χρήση του δείκτη του Gronbach ($\alpha=.87$).

Επίσης για τις ανάγκες της παρούσης έρευνας προστέθηκαν επί πλέον ερωτήματα που αφορούσαν: α) σε συλλογή δημογραφικών δεδομένων των φοιτητών, β) στην καταγραφή της πρόθεσης των φοιτητών να εργασθούν σε διαφορετικούς φορείς της αγοράς μετά την αποφοίτησή τους, γ) τα πιστεύω τους για την σπουδαιότητα των μεταπτυχιακών σπουδών να τους οδηγήσουν ευκολότερα στην αγορά εργασίας και δ) τη δήλωσή τους αναφορικά με εάν απασχολούνταν επαγγελματικά ή όχι στη διάρκεια των σπουδών τους.

Διαδικασία που ακολουθήθηκε για τη συλλογή των δεδομένων

Η συλλογή των δεδομένων έλαβε χώρα στο χώρο του πανεπιστημίου. Μοιράστηκαν αρχικά 135 ερωτηματολόγια σε φοιτητές και φοιτήτριες του ΤΕΦΑΑ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, δίνοντας τη δυνατότητα οι φοιτητές να το συμπληρώσουν άμεσα και να το παραδώσουν, ή να το συμπληρώσουν στον προσωπικό τους χώρο και

να το επιστρέψουν στον ερευνητή την επόμενη μέρα. Η συλλογή των ερωτηματολογίων διήρκησε από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο του έτους 2023. Επιστράφηκαν 100 ερωτηματολόγια (ποσοστό επιστροφής 84%).

Στατιστική ανάλυση

Για την συλλογή και ανάλυση των δεδομένων έγινε χρήση του στατιστικού προγράμματος για τις κοινωνικές επιστήμες SPSS 21. Αρχικά αναλύθηκαν τα περιγραφικά στατιστικά όλων των μεταβλητών της έρευνας. Στη συνέχεια για τη διερεύνηση διαφορών εφαρμόστηκε t-test ανάλυσης δεδομένων ανάμεσα σε δύο μεταβλητές. Συγκεκριμένα ως εξαρτημένες μεταβλητές, ελήφθησαν τα δώδεκα θέματα της κλίμακας των κινήτρων και ως ανεξάρτητες μεταβλητές οι δύο διχοτόμες μεταβλητές: α) του φύλου (1=άνδρες & 2=γυναίκες) και β) της ενασχόλησης ή της μη ενασχόλησης των φοιτητών επαγγελματικά ταυτόχρονα με τη φοίτησή τους στο Πανεπιστήμιο.

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται σε δύο μέρη, αρχικά εμφανίζονται τα περιγραφικά στοιχεία των μεταβλητών και στη συνέχεια εμφανίζονται τα αποτελέσματα της διερεύνησης διαφορών στα θέματα των κινήτρων σε δύο μεταβλητές: α) του φύλου και β) της ταυτόχρονης ή όχι επαγγελματικής απασχόλησης των φοιτητών στη διάρκεια των σπουδών τους.

1.1 Αναφορικά της πρόθεσης των φοιτητών να εργασθούν σε διαφορετικούς φορείς της αγοράς εργασίας μετά την αποφοίτησή τους (1^η υπόθεση).

Η πρόθεση των φοιτητών καταγράφηκε μέσω της προτίμησής τους να εργασθούν σε κάποιον από τους τρεις διαφορετικούς φορείς της αγοράς: α) του δημοσίου φορέα, β) του ιδιωτικού φορέα και γ) της δημιουργία δικής τους επιχείρησης.

Στο πρώτο ερώτημα: ‘να δουλέψω μελλοντικά στο δημόσιο τομέα’, θετικά απάντησαν 70 φοιτητές (ποσοστό 70%), αρνητικά απάντησαν 6 φοιτητές (ποσοστό 6%) και ‘δεν γνωρίζω’ απάντησαν 24 φοιτητές (ποσοστό 24%).

Στο δεύτερο ερώτημα: ‘να δουλέψω μελλοντικά στον ιδιωτικό τομέα’, θετικά απάντησαν 76 φοιτητές (ποσοστό 76%), αρνητικά απάντησαν 12 φοιτητές (ποσοστό 12%) και ‘δεν γνωρίζω’ απάντησαν 12 φοιτητές (ποσοστό 12%).

Στο τρίτο ερώτημα: ‘να δουλέψω μελλοντικά στη δική μου επιχείρηση’, θετικά απάντησαν 49 φοιτητές (ποσοστό 49%), αρνητικά απάντησαν 17 φοιτητές (ποσοστό 17%) και ‘δεν γνωρίζω’ απάντησαν 34 φοιτητές (ποσοστό 34%).

1.2. Αναφορικά της αντίληψης των φοιτητών για τη σπουδαιότητα συνέχισης φοίτησης σε μεταπτυχιακό κύκλο σπουδών.

Ερώτημα: ‘πιστεύεις ότι το μεταπτυχιακό θα βοηθήσει να εισέρθεις την αγορά εργασίας’; Εβδομήντα ένας φοιτητές απαντήσανε θετικά στο ερώτημα αυτό (ποσοστό 71%), ενώ αρνητικά απάντησαν 13 φοιτητές (ποσοστό 13%), ακόμη ‘δεν γνωρίζω’ απάντησαν 16 φοιτητές (ποσοστό 16%).

1.3. Αναφορικά με την ταυτόχρονη ή όχι επαγγελματική απασχόληση των φοιτητών στη διάρκεια των σπουδών τους.

Ερώτημα: ‘κατά τη διάρκεια των σπουδών σου είχες ταυτόχρονα κάποια επαγγελματική απασχόληση’; Οι απαντήσεις ήταν: Θετική απάντηση έδωσαν 65

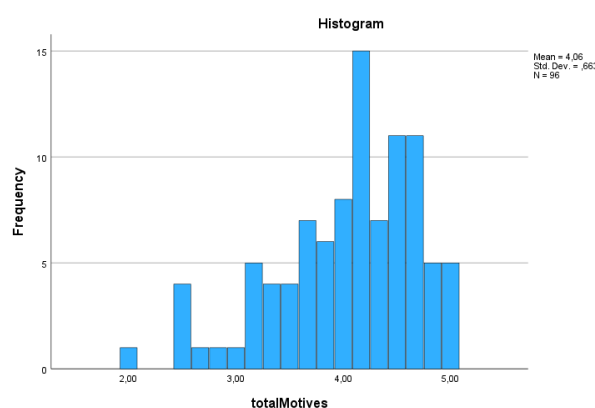
συμμετέχοντες φοιτητές (σε ποσοστό 65%) και αρνητική απάντηση έδωσαν αντίστοιχα οι υπόλοιποι 35 φοιτητές (με ποσοστό 35%).

1.4.Περιγραφικά στοιχεία των δώδεκα θεμάτων της κλίμακας ‘κίνητρα φοιτητών προς την επιχειρηματικότητα.

Πίνακας 1. Συχνότητες απαντήσεων σε πενταβάθμια κλίμακα στα δώδεκα θέματα της κλίμακας κινήτρων και των τιμών ΜΟ & ΤΑ ανά θέμα στο σύνολο των φοιτητών

ΘΕΜΑ	Καθόλου	Λίγο	Δε γνωρίζω	Μάλλον	Σίγουρα	ΜΟ	Τυπική Απόκλιση
1 ^ο θέμα	3	8	14	35	40	4.01	1.06
2 ^ο θέμα	2	11	17	36	34	3.95	0.98
3 ^ο θέμα	0	5	12	35	48	4.26	0.86
4 ^ο θέμα	1	8	10	24	57	4.28	1.06
5 ^ο θέμα	1	8	12	30	49	4.18	0.99
6 ^ο θέμα	1	5	10	33	51	3.88	1,20
7 ^ο θέμα	3	16	12	28	41	4.28	0.91
8 ^ο θέμα	0	6	8	33	53	4.33	0.86
9 ^ο θέμα	2	15	23	39	21	3.67	0.98
10 ^ο θέμα	5	14	25	33	23	3.55	1.14
11 ^ο θέμα	4	9	8	42	37	3.99	1.08
12 ^ο θέμα	2	11	20	30	37	3.89	1.09
Σύνολο κινήτρων						4.06	0.66

Στα αποτελέσματα έχει προστεθεί ακόμη ένα θέμα που εκφράζει το σύνολο των δώδεκα κινήτρων και παρουσιάζεται στο επόμενο σχήμα με τη μορφή του ιστογράμματος.

B. Διαφορές των θεμάτων της κλίμακας κινήτρων προς την επιχειρηματικότητα μεταξύ φοιτητών διαφορετικού φύλου.

Θέματα κλίμακας	Φύλο	ΜΟ	T. A.	Σημαντικότητα
1.Να είμαι αφεντικό του εαυτού μου	Άνδρας	4.07	1.03	n. s.
	Γυναίκα	3.88	1.13	
2.Η πρόκληση για το ρίσκο της επιτυχίας	Άνδρας	4.00	0.96	n. s.
	Γυναίκα	3.85	1.03	
3.Η ελευθερία να επιλέγω μόνος καθήκοντα & στόχους μου	Άνδρας	4.33	0.80	n. s.
	Γυναίκα	4.12	0.96	
4.Η ελευθερία να επιλέγω εγώ το χρόνο που δουλεύω	Άνδρας	4.31	1.03	n. s.
	Γυναίκα	4.21	1.02	
5.Να αποφασίζω εγώ τις κινήσεις που θα γίνουν στη δουλεία μου	Άνδρας	4.24	1.01	n. s.
	Γυναίκα	4.06	0.96	
6.Το εισόδημά μου να είναι αποτέλεσμα δικής μου δουλειάς	Άνδρας	3.90	1.25	n. s.
	Γυναίκα	3.85	1.03	
7.Να έχω ευκαιρίες να συνεργάζομαι με ενδ/οντες ανθρώπους	Άνδρας	4.30	0.95	n. s.
	Γυναίκα	4.24	0.93	
8.Να πετύχω στη ζωή σε σχέση με τις δικές μου ικανότητες	Άνδρας	4.34	0.88	n. s.
	Γυναίκα	4.30	0.84	
9.Η επιχειρηματικότητα ταιριάζει στο χαρακτήρα μου	Άνδρας	3.72	1.08	n. s.
	Γυναίκα	3.58	0.93	
10.Ο έλεγχος και η ικανοποίηση του ταλέντου μου για business	Άνδρας	3.52	1.28	P<.05
	Γυναίκα	3.61	0.89	
11.Η ευκαιρία να γίνω οικονομικά δυνατός/Πλούσιος/Διακριτός	Άνδρας	3.96	1.14	n. s.
	Γυναίκα	4.06	0.67	
12.Η ευκαιρία να προΐσταμαι και να καθοδηγώ μια επιχείρηση	Άνδρας	3.93	1.19	n. s.
	Γυναίκα	3.82	1.04	
Σύνολο κινήτρων	Άνδρας	4.11	0.66	n. s.
	Γυναίκα	3.96	0.65	

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης t-test έδειξαν ότι υπήρξαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μόνον στο 10ο θέμα: 'Ο έλεγχος και η ικανοποίηση του ταλέντου μου για business' ανάμεσα στα δύο φύλα συμμετεχόντων ($t=-3.43$, $df=98$, $p<.05$). Ο μέσος όρος τιμών που σημείωσαν οι γυναίκες ήταν υψηλότερες τιμές ($M= 3.61$, $SD= 0.89$) από ότι ο αντίστοιχος που σημείωσαν οι άνδρες ($M=3.52$, $SD = 1.28$).

Επίσης στο σύνολο των κινήτρων δεν παρουσιάζονται στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών.

B. Διαφορές των θεμάτων της κλίμακας ‘κινήτρων φοιτητών προς την επιχειρηματικότητα’ μεταξύ φοιτητών που δήλωσαν ταυτόχρονη με τις σπουδές τους ‘επαγγελματική απασχόληση’ και αυτών που δεν δήλωσαν

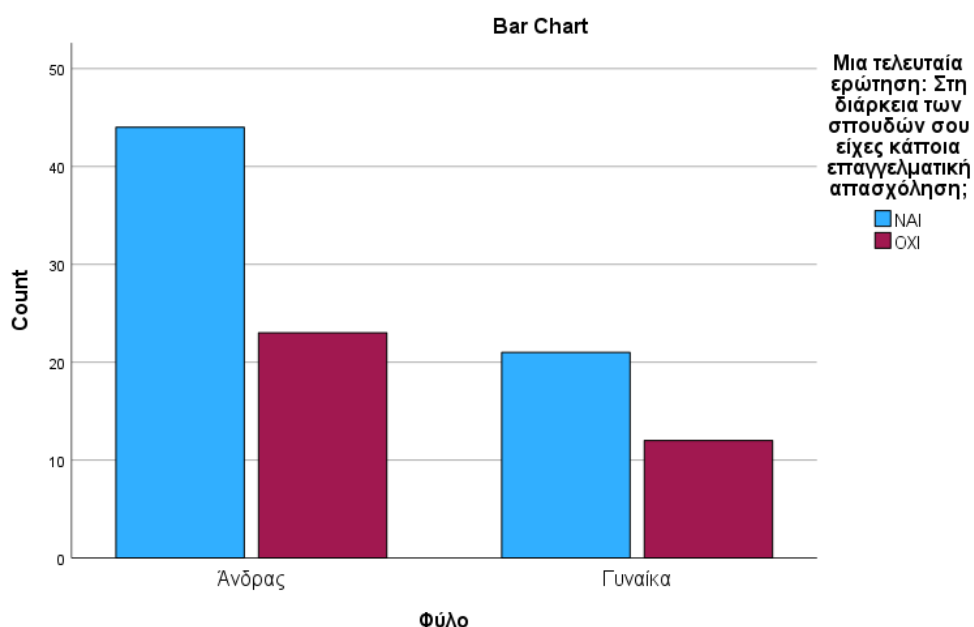
Θέματα κλίμακας	Φύλο	ΜΟ	Τ. Α.	Σημαντικότητα
1. Να είμαι αφεντικό του εαυτού μου	ΝΑΙ απασχόληση	3.97	1.07	n. s.
	ΟΧΙ απασχόληση	4.09	1.06	
2. Η πρόκληση για το ρίσκο της επιτυχίας	ΝΑΙ απασχόληση	3.95	0.95	n. s.
	ΟΧΙ απασχόληση	3.94	1.05	
3. Η ελευθερία να επιλέγω μόνος καθήκοντα & στόχους μου	ΝΑΙ απασχόληση	4.31	0.80	n. s.
	ΟΧΙ απασχόληση	4.17	0.95	
4. Η ελευθερία να επιλέγω εγώ το χρόνο που δουλεύω	ΝΑΙ απασχόληση	4.42	0.93	n. s.
	ΟΧΙ απασχόληση	4.03	1.09	
5. Να αποφασίζω εγώ τις κινήσεις που θα γίνουν στη δουλεία μου	ΝΑΙ απασχόληση	4.25	0.96	n. s.
	ΟΧΙ απασχόληση	4.06	1.05	
6. Το εισόδημά μου να είναι αποτέλεσμα δικής μου δουλειάς	ΝΑΙ απασχόληση	3.89	1.20	n. s.
	ΟΧΙ απασχόληση	3.86	1.21	
7. Να έχω ευκαιρίες να συνεργάζομαι με ενδ/οντες ανθρώπους	ΝΑΙ απασχόληση	4.29	0.89	n. s.
	ΟΧΙ απασχόληση	4.26	0.95	
8. Να πετύχω στη ζωή σε σχέση με τις δικές μου ικανότητες	ΝΑΙ απασχόληση	4.31	0.88	n. s.
	ΟΧΙ απασχόληση	4.37	0.84	
9. Η επιχειρηματικότητα ταιριάζει στο χαρακτήρα μου	ΝΑΙ απασχόληση	3.75	0.93	n. s.
	ΟΧΙ απασχόληση	3.54	1.06	
10. Ο έλεγχος και η ικανοποίηση του ταλέντου μου για business	ΝΑΙ απασχόληση	3.57	1.15	n. s.
	ΟΧΙ απασχόληση	3.51	1.12	
11. Η ευκαιρία να γίνω οικονομικά δυνατός/Πλούσιος/Διακριτός	ΝΑΙ απασχόληση	4.05	1.02	n. s.
	ΟΧΙ απασχόληση	3.89	1.20	
12. Η ευκαιρία να προϊσταμαι και να καθοδηγώ μια επιχείρηση	ΝΑΙ απασχόληση	4.03	1.03	n. s.
	ΟΧΙ απασχόληση	3.63	1.16	
Σύνολο κινήτρων	ΝΑΙ απασχόληση	4.11	0.62	n. s.
	ΟΧΙ απασχόληση	3.95	0.72	

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης t-test έδειξαν ότι δεν υπήρξαν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε κανένα από τα δώδεκα θέματα της κλίμακας ‘κίνητρα φοιτητών προς την

επιχειρηματικότητα' καθώς ο μέσος όρος τιμών που σημείωσαν άνδρες και γυναίκες ήταν σχεδόν στο ίδιο επίπεδο.

Επίσης στο σύνολο των κινήτρων δεν παρουσιάζονται στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των φοιτητών που δήλωσαν επαγγελματική απασχόληση και αυτών που δεν δήλωσαν στη διάρκεια των σπουδών τους.

Επίσης στον παρακάτω πίνακα που έχει προκύψει από την ανάλυση cross tabs ο απεικονίζεται η σχέση ανάμεσα στο φύλο και την ταυτόχρονη ή όχι επαγγελματική απασχόληση των φοιτητών. Από την ερμηνεία φαίνεται ότι η αναλογία (ποσοστό) ανδρών / γυναικών φοιτητών παραμένει ή ίδια και στις δύο περιπτώσεις.

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Τα αποτελέσματα της παρούσης διπλωματικής εργασίας παρουσιάζουν σημαντικό ενδιαφέρον καθώς καταγράφουν τις αντιλήψεις, τις στάσεις και τα κίνητρα των Ελλήνων φοιτητών προς την επιχειρηματικότητα. Τα αποτελέσματα αυτά αποτυπώνουν τη σημερινή κατάσταση στη χώρα μας και συγκρινόμενα με άλλων χωρών δίνουν ένα στίγμα για τη συνέχεια. Σίγουρα δεν μπορούν να γενικευθούν ως σύνολο διότι προέρχονται από ένα μικρό δείγμα φοιτητών που φοιτούν σε μία ελληνική επαρχιακή πόλη όμως δεν παύουν να αποτελούν μια τάση.

Η πρώτη υπόθεση της εργασίας επαληθεύθηκε καθώς σχεδόν τα τρία πέμπτα των φοιτητών δήλωσαν την πρόθεσή τους να εργασθούν μετά την αποφοίτησή τους. Μόνο το ένα μικρό ποσοστό δηλαδή λιγότεροι φοιτητές από το 20% δήλωσαν ανέτοιμοι να δηλώσουν προς μια μελλοντική επιλογή φορέα απασχόλησης. Επίσης ανάμεσα της προοπτικής επιλογής ενός δημόσιου φορέα ή ενός ιδιωτικού φορέα δεν υπήρξε ξεκάθαρη πρόθεση επιλογής για εργασιακή απασχόληση. Είναι ενθαρρυντικό επίσης ότι η προοπτική δημιουργίας από τους φοιτητές μιας επιχειρηματικής προσπάθειας στην αγορά και συνέχεια αυτοαπασχόλησης, έδωσε υψηλά ποσοστά που κυμάνθηκαν σχεδόν στο πενήντα τοις εκατό. Συμπερασματικά η διάθεση για μελλοντική απασχόληση των φοιτητών του ΤΕΦΑΑ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας καταγράφηκε ως υψηλή και με μια ισχυρή προοπτική ανάληψης από τους αποφοίτους επιχειρηματικής δράσης.

Στο ερώτημα αναφορικά της αντίληψης των φοιτητών για τη σπουδαιότητα άμεσης συνέχισης φοίτησης μετά την αποφοίτηση σε μεταπτυχιακό κύκλο σπουδών, υπερτέρησε η άποψη ότι κάτι ανάλογο θα βοηθούσε την απορρόφηση από την αγορά εργασίας. Φυσικά το ένα τρίτο των φοιτητών και εδώ, δεν συνηγόρησαν προς αυτή την κατεύθυνση. Ένα λόγος που συχνά παρουσιάζει μεγάλη βαρύτητα στην μη επιλογή της άμεσης εγγραφής μετά την αποφοίτηση σε ένα μτπχ πρόγραμμα, αφορά τις περισσότερες φορές στο κενό της ‘εργασιακής εμπειρίας’ των αποφοίτων ΑΕΙ. Έτσι με υπάρχει η σκέψη ότι με την εμπλοκή στην αγορά εργασίας ενός φοιτητή άμεσα μετά την αποφοίτησή του, αρχίζει και αντιλαμβάνεται ποιες γνώσεις ή δεξιότητες ζητώνται από τους εργοδότες και αυτόματα ανοίγεται ο διάλογος της επιλογής του καταλληλότερου μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών για κάποιο άτομο με συγκεκριμένα προσόντα.

Στο ερώτημα της ταυτόχρονης ή όχι επαγγελματική ενασχόληση των φοιτητών στη διάρκεια των σπουδών τους, τα αποτελέσματα ήταν ενδιαφέροντα. Το ποσοστό των φοιτητών που εργαζόταν στη διάρκεια των σπουδών τους ήταν αρκετά μεγαλύτερο των όσων φοιτητών δεν εργαζόταν. Ακόμη η ποσόστωση μεταξύ ανδρών και γυναικών και στις δύο περιπτώσεις ήταν το ίδιο. Το σημαντικότερο όμως που δεν ήταν και αναμενόμενο αφορούσε την τρίτη υπόθεση που δεν επαληθεύθηκε και θα συζητηθεί στη συνέχεια.

Η δεύτερη ερευνητική υπόθεση επιβεβαιώθηκε οριακά καθώς από το σύνολο των δώδεκα θεμάτων μόνο ένα θέμα αυτό της κλίμακας 'κίνητρα των φοιτητών προς την επιχειρηματικότητα' ανέδειξε στατιστικά σημαντικές διαφορές, αποτέλεσμα που αναλύεται στην συνέχεια της συζήτησης.

Αναφορικά με την διερεύνηση της σημαντικότητας της κλίμακας 'κίνητρα προς την επιχειρηματικότητα' οι φοιτητές στο σύνολό τους σημείωσαν τις μεγαλύτερες τιμές στα επόμενα θέματα-κίνητρα, αποδεικνύοντας το υψηλό τους ενδιαφέρον τους προς αυτή τη κατεύθυνση.

Οι υψηλότερες τιμές σημειώθηκαν στο 8^ο θέμα: 'να πετύχω στη ζωή σε σχέση με τις δικές μου ικανότητες, ενώ οι τιμές ήταν ελαφρώς υψηλότερες στους άνδρες έναντι των γυναικών. Η δεύτερη μεγαλύτερη τιμή σημειώθηκε στο 7^ο θέμα 'να έχω ευκαιρίες να συνεργάζομαι με ενδιαφέροντες ανθρώπους' με τους άνδρες και πάλι να υπερτερούν των γυναικών. Η επόμενη μεγάλη τιμή σημειώθηκε στο 4^ο θέμα; 'να επιλέγω εγώ το χρόνο που δουλεύω' για άλλη μια φορά οι τιμές των ανδρών υπερτερούν των γυναικών. Ακολουθεί το τέταρτο κατά σειρά σημαντικότητας το 5^ο θέμα: 'η ελευθερία να επιλέγω μόνος μου τα καθήκοντα και τους στόχους μου' όπου και πάλι οι άνδρες σημείωσαν μεγαλύτερες τιμές. Ο πέντε υψηλότερες τιμές περιέλαβαν και το 5^ο θέμα: 'να αποφασίζω εγώ τις κινήσεις που θα γίνουν στη δουλειά μου' και πάλι με τους άνδρες να υπερτερούν. Ακολουθεί το έκτο σε υψηλές τιμές 11^ο θέμα: 'η ευκαιρία να γίνω οικονομικά δυνατός', ως έβδομο σε υψηλές τιμές το 1^ο θέμα: 'να είμαι αφεντικό του εαυτού μου', ως όγδοο 'το εισόδημα μου να είναι αποτέλεσμα της δικής μου δουλειάς, ως ένατο το 12^ο θέμα: 'η ευκαιρία να προϊσταμαι και να καθοδηγώ μια επιχείρηση, ως δέκατο το 'η επιχειρηματικότητα ταιριάζει στο χαρακτήρα μου'. Το 10^ο θέμα: 'ο έλεγχος και η ικανοποίηση του ταλέντου μου για business'.έλαβε την δεύτερη από το τέλος μικρότερη τιμή ως επιλογή προς την επιχειρηματικότητα, όμως είναι το μοναδικό κίνητρο προς την επιχειρηματικότητα όπου οι γυναίκες πέτυχαν και μεγαλύτερες τιμές από τους άνδρες αλλά επίσης το μοναδικό όπου σημειώθηκαν στατιστικά σημαντικές

διαφορές. Τελευταίο με τις μικρότερες τιμές κίνητρο προς την επιχειρηματικότητα εμφανίστηκε το 2^ο θέμα: ‘η πρόκληση για το ρίσκο της επιτυχίας». Το αποτέλεσμα αυτό δεν ήταν καθόλου αναμενόμενο καθώς το ‘ρίσκο’ ή ‘πρόκληση’ και ή ‘καινοτομία’ αποτελούν θεμελιώδη στοιχεία και προαγγέλους ενασχόλησης με την επιχειρηματικότητα.

Τέλος η τρίτη υπόθεση της έρευνας αναφορικά με τον επηρεασμό των ‘κινήτρων των φοιτητών προς την επιχειρηματικότητα’ από την ταυτόχρονη εργασία ή όχι των φοιτητών στη διάρκεια των σπουδών δεν επιβεβαιώθηκε. Το αποτέλεσμα αυτό δεν ήταν επίσης αναμενόμενο. Η τρίτη υπόθεση στηρίχθηκε στη βεβαιότητα ότι η εμπλοκή ενός ατόμου με την ελεύθερη αγορά ως εργαζόμενος / νη δίνει την ευκαιρία, ή και αναγκάζει το άτομο να ενεργοποιηθεί να κατανοήσει τους κανόνες της εργασίας και να οδηγηθεί σε σκέψεις δημιουργίας κάποιας νέας επιχειρηματικής ιδέας.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας από τους Stamboulis, και Barlas (2014). Αφορά τη μελέτη επιχειρηματικής δραστηριότητας των φοιτητών και επηρεάζεται από διάφορα εμπόδια και παράγοντες επιτυχίας κατόπιν παρακολούθησης σχετικού μαθήματος φάνηκε να αυξήθηκε το ενδιαφέρον των φοιτητών απέναντι στην επιχειρηματικότητα.

Θετική στάση των φοιτητών απέναντι στην επιχειρηματικότητα παρατηρήθηκε και στην Ινδία όπως αποκαλύπτεται στην έρευνα τη Jena (2020) που εκπονήθηκε στη κεντρική Ινδία από 509 απαντημένα ερωτηματολόγια. Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν βρέθηκε σημαντική απόκλιση στις απαντήσεις αντρών και γυναικών για τις επιχειρηματικές τους προθέσεις.

Μελέτη παραγόντων που οδηγούν τους ανθρώπους να γίνουν επιχειρηματίες Ismail (2009), στο πανεπιστήμιο στη βόρεια περιοχή της χερσονήσου της Μαλαισίας. Η μελέτη αφορά τους παράγοντες που οδηγούν τους ανθρώπους να γίνουν επιχειρηματίες και τη μεταξύ τους σχέση εξωστρεφής.

Τα ανοιχτόμυαλα άτομα σύμφωνα με το άρθρο είναι πιο ενθουσιώδη, πιο δημιουργικά, φιλόδοξα και δεκτικά σε επιχειρηματικές ευκαιρίες. Βασικά προσόντα ενός μελλοντικού επιτυχημένου επιχειρηματία.

Τα αποτελέσματα στη μελέτη που πραγματοποιήθηκε δείχνουν Veciana, Aponte (2005) ότι στη Καταλονία ότι οι φοιτητές επιθυμούν μελλοντικά να δημιουργήσουν μια δικιά τους επιχείρηση. Υπάρχει σχετικά σημαντική διαφορά μεταξύ αντρών και γυναικών, καθώς οι άνδρες δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον σε μια πιθανή εμπλοκή σε μια επιχειρηματική ιδέα συγκριτικά με τις γυναίκες.

Αντίστοιχη μελέτη πραγματοποιήθηκε και στο Πουέρτο Ρίκο. Οι φοιτητές σε μεγάλο ποσοστό απάντησαν θετικά σε πιθανή συμμετοχή σε μια επιχειρηματική δράση. Σε αντίθεση με τους φοιτητές από την Καταλονία, υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον και από τα δύο φύλα των φοιτητών από το Πουέρτο Ρίκο χωρίς να υπάρχει σημαντικά στατιστική διαφορά μεταξύ τους.

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μελετώντας συγγράμματα και άρθρα αντίστοιχων ερευνών γύρο από την επιχειρηματικότητα συμπεραίνουμε ότι υπάρχουν πολλά κοινά στοιχεία μεταξύ σπουδαστών από διαφορετικές περιοχές, χώρες και ηπείρους. Στην παρούσα έρευνα τα κυριότερα συμπεράσματα συγκεντρώνονται στις παρακάτω διαπιστώσεις:

- Κοινός παρονομαστής η επιθυμία πολλών σπουδαστών να εμπλακούν σε επιχειρηματικές δράσεις.
- Θετικοί προς την επιχειρηματικότητα είναι κυρίως φοιτητές με βασικές ή εξειδικευμένες γνώσεις πάνω στο τομέα διοίκηση επιχειρήσεων.
- Οι απαντήσεις που λήφθηκαν από τις ερωτήσεις στη παρούσα εργασία δείχνουν άτομα με αυτοπεποίθηση, δυναμισμό και φιλοδοξίες, βασικές αρετές ενός μελλοντικού επιχειρηματία που δεν επηρεάζεται αρνητικά στη σκέψη των προκλήσεων.

Προτάσεις για μελλοντικές έρευνες

- Επιχειρηματικότητα με ευαισθησία πάνω σε θέματα του περιβάλλοντος
- Επιχειρηματικότητα και εμπόριο οικολογικών αθλητικών ειδών

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Alexandris, K., Kouthouris, C., & Meligdis. A. (2006). Increasing Customers' Loyalty in a Skiing Resort: The Contribution of Place Attachment and Service Quality. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 18, 5, 414-425
- Alexandris, K., Kouthouris, C., Funk, D. & Tziouma, O. (2013). The Use of Negotiation Strategies among Recreational Participants with different Involvement Levels: The case of Recreational Swimmers. *Leisure Studies*, 32 (3), 299-317
- Alexandris, K., & Kouthouris, C. (2005). Personal Incentives for Participation in Summer Children Camps: Investigating their relationships with Satisfaction and Loyalty. *Managing Leisure*, 10, 1-15
- Alexandris, K., Kouthouris, C., & Girgolas, G. (2007). Investigating the Relationships among Motivation, Negotiation and Intention to Continuing Participation: A Study in Recreational Alpine Skiing. *Journal of Leisure Research*, 39, (4), 648-667
- Amofah, K., & Saladrighes, R. (2022). Impact of attitude towards entrepreneurship education and role models on entrepreneurial intention. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 11(1), 1-30.
- Bai, J., Bernstein, S., Dev, A., & Lerner, J. (2021). *The dance between government and private investors: public entrepreneurial finance around the globe* (No. w28744). National Bureau of Economic Research.
- Balaska, P., Alexandris, K., & Kouthouris, C. (2008) Trans theoretical Model in Recreational Sport Programs. *Hellenic Journal of Sport and Recreation Management*, 5 (1), 2-16
- Balaska, P., Alexandris, K., Kouthouris, C., & Polatidou, P. (2012). An examination of how constraints and processes of change affect stages of behavioral change for recreational sport participation. *International. Journal of Sport Management and Marketing*, 12 (3/4), 275-293
- Barlas, A., Kouthouris C., Kontogianni, E. & Voutselas V. (2011). Participation in Children's Adventure Camps in Greece: Relationships between Incentives and Loyalty. *Studies in Physical Culture and Tourism*, 18, 4, 371-378

- Barlas, A., & Kouthouris, C. (2016). "Investigating relationships between motivation and loyalty in the context of physical recreation", *Trends in Sport Sciences*, 23(1), 5-11
- Bevins, M. I. (2019). Private recreation enterprise economics. In *Land and Leisure* (pp. 235-243). Routledge.
- Biney, I. K. (2019). Unearthing entrepreneurial opportunities among youth vendors and hawkers: Challenges and strategies. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 8(1), 2-14.
- Dehghanpour Farashah, A. (2013). The process of impact of entrepreneurship education and training on entrepreneurship perception and intention: Study of educational system of Iran. *Education+ Training*, 55(8/9), 868-885.
- Dobson, S., & McLuskie, P. (2020). Performative entrepreneurship: identity, behaviour and place in adventure sports Enterprise. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 16, 879-895.
- Fitzsimmons, J. R., & Douglas, E. J. (2005, June). Entrepreneurial attitudes and entrepreneurial intentions: a cross-cultural study of potential entrepreneurs in India, China, Thailand and Australia. In *Babson-Kauffman Entrepreneurial Research Conference, Wellesley, MA* (Vol. 47).
- Foussekis, N., & Kouthouris, C. (2009). The Influence of an Outdoor Education Program in Participating Student's Personal and Team Skills. *Hellenic Journal of Sport and Recreation Management*, 6 (2), 34-49
- He, Y. (2018). A study on the impact of sport industry on economic growth: an investigation from China. *Journal of Sport and Applied Science*, 2(2), 1-10.
- Hossain, M. I., Tabash, M. I., Siow, M. L., Ong, T. S., & Anagreh, S. (2023). Entrepreneurial intentions of Gen Z university students and entrepreneurial constraints in Bangladesh. *Journal of innovation and entrepreneurship*, 12(1), 1-34.
- Ismail, M., Khalid, S. A., Othman, M., Jusoff, H. K., Rahman, N. A., Kassim, K. M., & Zain, R. S. (2009). Entrepreneurial intention among Malaysian undergraduates. *International Journal of business and Management*, 4(10), 54-60.
- Izzrech, K., Del Giudice, M., & Della Peruta, M. R. (2013). Investigating entrepreneurship among Algerian youth: Is it a knowledge-intensive factory?. *Journal of the Knowledge Economy*, 4, 319-329.

- Jakopec, A., Krecar, I. M., & Susanj, Z. (2013). Predictors of entrepreneurial intentions of students of economics. *Studia psychologica*, 55(4), 289-297.
- Jena, R. K. (2020). Measuring the impact of business management Student's attitude towards entrepreneurship education on entrepreneurial intention: A case study. *Computers in Human Behavior*, 107, 1-10.
- Karagiorgos, T., Lianopoulos, Y., Alexandris, K., & Kouthouris, C. (2023). The role of brand associations on the development of place attachment into outdoor adventure tourism destinations. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism* 42, 100617
- Keyhani, N., & Kim, M. S. (2021). A systematic literature review of teacher entrepreneurship. *Entrepreneurship Education and Pedagogy*, 4(3), 376-395.
- Khuong, M. N., & An, N. H. (2016). The factors affecting entrepreneurial intention of the students of Vietnam national university—a mediation analysis of perception toward entrepreneurship. *Journal of Economics, Business and Management*, 4(2), 104-111.
- Kontogianni, E., Zafeiroudi, A. & Kouthouris, C. (2020). Integrating Green Marketing Issues in Water Sport Recreation Activities. *Journal of Physical Education and Sport Management*, 7, 1, 44-54. Doi: 10.15640/jpesm.v7n1a6
- Kosta, G., Glinia, E., Antoniou, P., Goudas, M., & Kouthouris, C. (2003). Service Quality Assessment and Recreation Activities in Resort Hotels. *Inquiries in Sport & Physical Education*, (1), 8-18
- Kouthouris, C. (2006). Leisure, Recreation, Entertainment, Athletics: Issues Meaning and Their Relationships. *Inquiries in Sport & Physical Education* 4,(1),68-77
- Kouthouris, C. (2009). An Examination of the Relationships between Motivation, Involvement and Intention to continuing participation among recreational skiers. *International Journal of Sport Management Recreation & Tourism*, 4, (a), 1-15
- Kouthouris, C., & Alexandris, K. (2005). Can Service Quality Predict Customer Satisfaction and Behavioral Intentions in the Tourism Industry? An Application of the SERVQUAL Model in an Outdoors Setting. *Journal of Sports Tourism*, 4, 12-22
- Kouthouris, C., Famissis, K., Ciocoi-Pop D. Rareş, & Bakas G. (2010). Examining the Relationships between Motivation & Behavioural Intentions Throw

Participation in Mini Football Games in Greece. *Studia Educatio Artis Gymnasticae*, 1, 38-45

- Kouthouris, C., Zafeiroudi, A., Georgomanos, S., & Kontogianni, E. (2021). Enhancing active living and physical exercise through environmentally friendly policies in urban areas. *Physical Culture and Sport. Studies and Research*, 91, 47–58. DOI: 10.2478/pcssr-2021-0018
- Landa, M. I., Blázquez, G., & Castro, C. A. (2019). Entrepreneurship as a Lifestyle: The role attitude plays in the employment dynamics of workers in the fitness and children's party sectors (Córdoba, Argentina).
- Mohammed, B. S., Fethi, A., & Belkhir, O. (2017). The influence of attitude, subjective norms and perceived behavior control on entrepreneurial intentions: Case of Algerian Students. *American Journal of Economics*, 7(6), 274–282.
- Mohan, P. S. (2022). An investigation into entrepreneurial intentions in Caribbean Small Island Developing States. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 11(1), 1–21.
- Oguntimehin, Y. A., & Olaniran, O. O. (2017). The relationship between entrepreneurship education and students' entrepreneurial intentions in Ogun State-Owned Universities, Nigeria. *British Journal of Education*, 5(3), 9–20.
- Osakede, U. A., Lawanson, A. O., & Sobowale, D. A. (2017). Entrepreneurial interest and academic performance in Nigeria: Evidence from undergraduate students in the University of Ibadan. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 6(1), 1–15.
- Pellegrini, M. M., Rialti, R., Marzi, G., & Caputo, A. (2020). Sport entrepreneurship: A synthesis of existing literature and future perspectives. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 16(3), 795-826.
- Perić, M., Vitezić, V., & Badurina, J. Đ. (2019). Business models for active outdoor sport event tourism experiences. *Tourism Management Perspectives*, 32, 100561.
- Polas, R. H., Raju, V., & Imtiaz, M. (2019). Demographic factors influence on the tendency to become entrepreneur: Estimating the antecedents and consequences of entrepreneurial tendency. *International Journal of Management*, 8(1), 48–60.
- Stamboulis, Y., & Barlas, A. (2014). Entrepreneurship education impact on student attitudes. *The International Journal of Management Education*, 12(3), 365-373.

- Steinbrink, K. M., Berger, E. S., & Kuckertz, A. (2020). Top athletes' psychological characteristics and their potential for entrepreneurship. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 16, 859-878.
- Veciana, J. M., Aponte, M., & Urbano, D. (2005). University students' attitudes towards entrepreneurship: A two countries comparison. *The international entrepreneurship and management journal*, 1, 165-182.
- Yfantidou, G., Spyridopoulou, E., Kouthouris, C., Balaska, P., Matarazzo, M. & Costa, G. (2017). The future of sustainable tourism development for the Greek enterprises that provide sport tourism. *Tourism Economics*, 23(5), 43-68
- Yuan, J., Zhou, Y., & Liu, Y. (2022). Convergence Evaluation of Sports and Tourism Industries in Urban Agglomeration of Guangdong–Hong Kong–Macao Greater Bay Area and Its Spatial-Temporal Evolution. *Sustainability*, 14(16), 10350.
- Zafeiroudi, A. & Kouthouris, C. (2021). Teaching outdoor adventure activities in preschools: A review of creativity and learning development. *International Journal of Learning and Development*, 11(2), 141-156.
- Zafeiroudi, A. (2021). Exploring outdoor play in kindergartens: A literature review of practice in modern Greece. *Journal of Studies in Education*, 11(3), 84-100. DOI: 10.5296/jse.v11i3.18724
- Zafeiroudi, A., & Kouthouris, C. (2020). Segmenting visitors of a Greek recreational theme park using factors that motivate attendance. *Journal Managing Sport and Leisure*, DOI: 10.1080/23750472.2020.1860802
- Zafeiroudi, A., Kopanou, A., Athanasiou, A., Chatzipanteli, A., Tsartsapakis, I., & Kouthouris, C. (2022). Exploring self-compassion among recreational dancers: Differences between tango and ballet. Dance teaching implications through somatic and embodied disciplines. *Journal of Educational and Social Research*
- Zafeiroudi, A., Patsiaouras, A., Dalamitros, A., Bekiari, A., & Kouthouris, C (2020). 'Dual career of elite athletes in Greece'. *Journal of Social Science Studies*, DOI: 10.5296/jsss.v7i2.17409
- Zafeiroudi, A., Pipinia, M., Yfantidou, G., & Georgomanos, S. (2021). The impact of Yoga practice on participants' environmental behaviour. *Environmental Management and Sustainable Development*, 10(3), 76-88.
- Zafeiroudi, A., Yfantidou, G., Kouthouris, C., & Zanna, A. (2022). Yoga as Serious Leisure Activity: Exploring Mindfulness between People who Participate in

- Yoga Retreats and Socio-Demographics Differences. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies* 11 (6). DOI:10.36941/ajis-2022-0144
- Zhang, J. J., Kim, E., Mastromartino, B., Qian, T. Y., & Nauright, J. (2018). The sport industry in growing economies: critical issues and challenges. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 19(2), 110-126.
- Κουθούρης, X., Ζαφειρούδη, Α., Πατσιαούρας, Α., Μπεκιάρη, Α., Ζήση, Β., & Δαλαμήτρος, Α. (2022). *Κινητική Αναψυχή: Φύση, Σπορ, Τέχνες*. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <http://dx.doi.org/10.57713/kallipos-50>
- Κουθούρης, X. (2009). Υπαίθριες Δραστηριότητες Αναψυχής – Ακραία Αθλήματα, Μάνατζμεντ Υπηρεσιών / Εκπαίδευση Στελεχών. Εκδόσεις Χριστοδουλίδη, Θεσσαλονίκη.
- Κουθούρης, X., Αλεξανδρή, Κ., & Γκόλτσος, Κ. (2005). Ανασταλτικοί παράγοντες συμμετοχής στο ποδόσφαιρο αναψυχής (γήπεδα μικρών διαστάσεων). *Φυσική Αγωγή & Αθλητισμός*, 57, 14-30 <http://www.egve.gr/archives/1468>
- Κουθούρης, X., Τζέτζης Γ., & Κώστα Γ. (1999). Ο έλεγχος της ποιότητας των υπηρεσιών στην Ελληνική αγορά των Υπαίθριων Δραστηριοτήτων Αναψυχής, Μία περιπτώσιακή μελέτη. *Αθλητική Απόδοση και Υγεία*, 1, (2), 19-21
- Μπαξεβάνη, Ε., & Κουθούρης Χ. (2016). Διερεύνηση των κινήτρων που ωθούν στη συμμετοχή των ατόμων σε δράσεις Θρησκευτικού Τουρισμού, *e-Journal of Sciences & Technology*, 11, 3, 35-49
- Τσαλούχου, Ε., Τσίτσκαρα, Ε., Μιχαλοπούλου, Μ. & Κουθούρης, Χ. (2017). Δεξιότητες απασχολησιμότητας αποφοίτων: οι αντιλήψεις και οι προσδοκίες των εργοδοτών αθλητισμού και αναψυχής στην Ελλάδα. *Περιοδικό Αθλητικού Τουρισμού & Αναψυχής*, 12, 34-59,
- Χατζηπαντελή, Α., Ζ, Α., Παπαδοπούλου, Ε. Μ., & Χασιώτου, Α. (2021). Στρατηγικές ανάπτυξης της μεταγνώσης στον κλασσικό χορό. *Περιοδικό Διοίκησης Αθλητισμού & Αναψυχής*, 18(1), 11-20

.....